

gjøre at tage de Forbilleder med Hensyn til mundtlig Procedure, som vi have herhjemme, nemlig ved Høiesteret og ved Søs og Handelsretten, hvorvidt de Erfaringer, vi have fra disse Retter, ikke maatte være af den Beskaffenhed, at det maatte anbefale sig at følge den Vej, som ved disse er anvist. Jeg veed ikke, om jeg skulde have overset en Undersøgelse heraf, jeg har ialtsald ikke fundet den. Spørger man nu, hvorledes vor Erfaring om den mundtlige Procedure for Høiesteret stiller sig, denne Procedure, der, som jeg i mit tidligere Foredrag tillod mig at bemærke, efter min Forstand er saa mundtlig, som overhovedet nogen Procedure kan være, saa er der aldrig kommet Andet til min Kundskab, end at der har hersket en almindelig Tilfredshed med Proceduren for Høiesteret, at man ikke fra nogen Side i de Esferer, hvor der nærmest kunde være Tale derom, er fremkommet med noget Andragende eller noget Omstøt om en Forandring af denne Procedure, men at tværtimod Opfattelsen har været den, at den svarer fuldkommen til sin Hensigt, saa at det er Sandhed, hvad den almindelige Opfattelse har været, at denne Procedure kaster sin Glands over vor hele Retsforfatning. Gaar jeg dernæst til Proceduren for Søs og Handelsretten, altsaa Proceduren for en Underret, hvis Domme ere appellable til en overordnet Ret, saa har denne Procedure, som bekjendt, gjældt og virket nu i henved 20 Aar, et Tidsrum, der er tilstrækkelig langt, til at man kan danne sig en paalidelig Erfaring om, hvorvidt den har svaret til sin Hensigt, og hvorvidt der maatte kunne være det One eller det Andet ved denne Procedure, som maatte kunde trænge til større eller mindre Forandring. Jeg tror da at kunne sige, og venter ingen Modsigelse i saa Henseende, ligesom jeg heller ikke endnu har hørt nogen saadan i denne Sal, at i det Hele og Store har Proceduren ved Søs og Handelsretten virket paa en saadan Maade, at den har fundet en almindelig og ubetvølet Anerkjendelse. Alleerede af det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgtreds (Alberti) blev det bemærket, at der er forholdsvis langt færre af Søs og Handelsrettens Domme, der ere bleevne forandrede ved Høiesteret, end Domme fra de 4 i Landet værende Dørretter, hvis Kjendelser kunne indankes til Høiesteret. Alleerede dette maatte være et Bevis paa, at denne Ret har været istand til at affige sine Domme paa en saadan Maade, at den har truffet det Retfærdige og Sande og det i forholdsvis flere Tilfælde og paa en bedre Maade, end vore skriftlige Processformer tillade de andre Dørretter. Søs og Handelsrettens Procedure har saaledes viist os, hvilket stort Gode i Henseende til Sagens rigtige og retfærdige Paakjendelse den mundtlige Procedure i Birkeligheden er. Søs og Handelsrettens Procedure har fremdeles viist os, hvor meget det har anbefalet sig at have et Lægelement med til Retten som Dommer i saadanne Sager,

hvor der kan være Tale om, at et Lægelement ved sin særlige Sagskundskab kan have Betydning med Hensyn til Dommens Afgjelse. Jeg tror fremdeles at kunne paastaa, at Søs og Handelsrettens Procedure har viist os, hvorledes den mundtlige Procedure er istand til i høi Grad at undertrykke de chikanøse Benægtelser, som have større eller mindre Tilbøjelighed til at gjøre sig gjældende i skriftlig Procedure. Det er en ganske anden Sag at skulle staa for en Ret, for en stor Forsamling, og i et mundtligt Foredrag forebringe det One og det Andet i Henseende til Benægtelsen eller snildt opfundne Processindvendinger, end at sidde ved sit Skrivebord og skrive dem. Jeg tror derfor, at Erfaringen, som jeg sagde før, har lært, at ogsaa i den Retning har Søs og Handelsretten viist os Goderne ved en mundtlig Procedure, og endelig skal jeg endnu nævne en fjerde Retning, i hvilken Søs og Handelsretten har viist os det samme, nemlig at Sagerne have været istand til at blive tilendbragte med en Hurtighed, der staaer i den allerstørste Modstætning til den Tid, der fordres for at tilendbringe dem ved de andre Retter. Det er jo netop en Omstændighed, som der, og det vistnok med Føje, lægges særdeles Vægt paa, og som det ventes, at den mundtlige Procedure vil medføre, en hurtig Behandling af Sagerne, og jeg skal tillade mig som et Exempel paa, hvorledes dette i Birkeligheden er opnaaet ved Søs og Handelsretten i en overordentlig Grad, at referere ganske kort et enkelt Tilfælde fra min egen Erfaring, som, tror jeg, vistnok vil kunne gjøre ærede Medlemmer, der ikke maatte være saa fortrolige med Søs og Handelsrettens Procedure, dette klart. Der var for nogle Aar siden en større Handelende her i Byen, der henvendte sig til mig i Anledning af, at han for leverede Bygningsmaterialier havde et større Beløb tilgode hos en Lømrer og en Murer, der paa Spekulation havde opført en Bygning her i Staden. Det, der var i veien, var, at de, der havde opført Bygningen, ikke havde faaet Prioritetsforholdene ordnede paa en saa heldig Maade, som de havde ventet, og at de derfor havde vanskeligt ved at betale. Det var dem derfor om at gjøre at trække Tiden ud. Det var efter Omstændighederne noget tvivlsomt, navnlig efter Kompetencereglerne, hvorvidt denne Sag hørte under Søs og Handelsretten eller under Hof- og Stadsretten, men saa meget kunde man være sikker paa, at for hvilken af disse Retter man end forsøgte at anlægge den, vilde man fra de Indstævntes Side møde den Indsigelse, at den netop hørte under den anden Ret, fordi det, som bemærket, var dem om at gjøre at trække Tiden ud. Jeg tilraadede da min Part at anlægge Sagen ved Søs og Handelsretten, hvad da ogsaa skete. Vi indgave Stævning med Videre om Fredagen, Forlig blev prøvet om Tirsdagen derefter, og Sagen faldt i Rette om Torsdagen derefter. Na-